

Мукачівський державний університет

Гуманітарний факультет

Кафедра психології

Кваліфікаційна робота

05 – Соціальні та поведінкові науки / 053 – Психологія

Тема

Психолого-педагогічні умови формування професіоналізму майбутніх
вихователів

Виконала: студентка 4 курсу, групи П-4

спеціальність 053 «Психологія»

Свистак Д. М.

Керівник Воронова О.Ю.

Рецензент Соломка Е.Т.

Мукачево – 2020 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ	
ДНЗ.....	6
1.1.Феноменологія професіоналізму працівників ДНЗ.....	6
1.2.Комунікативна компетентність вихователів як основа професіоналізму.....	17
РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	
36	
2.1. Методичний інструментарій емпіричного дослідження	36
2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження.....	39
ВИСНОВОК.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку незалежної Української держави виникає потреба в моральному удосконаленні суспільства, подальшій його гуманізації та демократизації. У зв'язку з цим необхідними стають нові вимоги до особистісних та професійних якостей майбутніх вихователів та педагогів в загалі. Ці якості мають ґрунтуватися на основі фундаментальних професійних знань, тобто на глибокій професійній компетенції, однією зі складових якої є рівень сформованості комунікативної компетентності, яку часто пов'язують з вивченням комунікативної культури.

Професія вихователя є важливою, важкою і дуже відповідальною. Тому в наш час суспільство висуває все більш жорсткі вимоги до працівників ДНЗ. В першу чергу вихователь повинен бути професіоналом у своїй справі та компетентним.

Підвищення професійного рівня майбутніх вихователів – одне з головних завдань вищої школи. Його ефективне вирішення вимагає пошуків таких форм та методів професійної підготовки, які змогли б допомогти майбутньому вихователю швидко включитися у навчально-виховну діяльність, забезпечити її високу результативність.

У цьому зв'язку значно загострюється проблема комунікативної компетентності випускників ВНЗ, усвідомлення ними сутності та закономірностей педагогічного спілкування, оволодіння комунікативними вміннями, які відкривають нові можливості у розв'язанні проблем їх професійної компетентності. За умови оволодіння комунікативними вміннями можливе встановлення відносин співробітництва між вихователем та вихованцями, колективом.

Комунікативна компетентність – це здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування.

В наш час спілкування продовжує залишатися одним із найбільш важких напрямів в діяльності працівників ДНЗ. Професійна діяльність вихователів пов'язана з необхідністю постійного спілкування з широким колом людей: дітьми, батьками, які мають різний освітній і віковий статус, колегами, адміністрацією дитячого садка.

Відповідно збільшуються вимоги до комунікативної сфери особистості вихователя і виникає необхідність ціленаправленого формування комунікативної компетентності у навчальному процесі. Крім того, це прагнення до постійного вдосконалення комунікативної діяльності, зорієнтованість на особистість людини як головну цінність, а також здатність до вирішення нестандартних творчих задач, які виникають в процесі педагогічного спілкування.

Розвиток комунікативної компетентності розглядався в дослідженнях Ш.Амонашвілі, Б.Ананьєва, Г.Андреєвої, Р.Немова та інших. Дослідниками було виділено ряд причин, які спричиняють труднощі у взаємодії педагогічного колективу, серед яких: відсутність установки на співпрацю (Т.А.Данилина, З.І.Теплова); стихійність побудови спілкування, невміння планувати і вибудовувати процес спілкування (В.П.Дубова).

Успішність педагогічної роботи вихователя, сполученої з постійними контактами зі всіма учасниками педагогічного процесу, безумовно, в більшій

степені залежить від уміння спілкуватися. Тому майбутньому вихователю необхідно мати не тільки теоретичні знання, але і практичні навички спілкування.

Складність формування комунікативної компетентності полягає в тому, що вона залежить не тільки від професійних знань, а й від особистісних особливостей людини. Тому процес розвитку комунікативної компетентності вихователя довгий і потребує системи в роботі.

Таким чином тема «Розвиток комунікативної компетентності майбутніх працівників ДНЗ» є актуальною в дослідженні.

Об'єкт дослідження – комунікативна компетентність вихователів дошкільних навчальних закладів.

Предмет дослідження – особливості формування комунікативної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Мета дослідження – полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад формування комунікативної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, та експериментальній перевірці системи роботи з формування комунікативної компетентності.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначити сутність і структуру поняття «комунікативної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу».

2. Охарактеризувати вимоги до комунікативної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу

3. Дослідити рівень комунікативної компетентності майбутніх вихователів, провести аналіз результатів емпіричного дослідження.

Методи дослідження: теоретичні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація теоретичних даних; емпіричні методи: (стандартизовані методики) тест «Діагностика міжособистісних відносин» Тімоті Лірі; ДМО Л.Н.Собчик; методика визначення «Рівня суб'єктивного контролю» Е.Ф.Бажин; методи математико-статистичної обробки даних: лінійна

кореляція Пірсона.

База дослідження: студенти Мукачівського державного університету,
факультет «Дошкільна освіта».

ВИСНОВОК

У психолого-педагогічній літературі компетентність розглядається як категорія оцінна, що характеризує людину як суб'єкта певного виду діяльності і забезпечує досягнення успіхів. При цьому оцінюються такі компоненти, як структура знань і умінь, ціннісні орієнтації, ставлення до діяльності, її результативність і здатність до її удосконалення. Іншими словами, компетентність – це стійка готовність і здатність людини до діяльності зі «знанням справи».

Розвиток комунікативної компетентності розглядався в дослідженнях Ш.Амонашвілі, Б.Ананьєва, Г.Андреєвої, Р.Немова та інших. Дослідниками було виділено ряд причин, які спричиняють труднощі у взаємодії педагогічного колективу, серед яких: відсутність установки на співпрацю (Т.А.Данилина, З.І.Теплова); стихійність побудови спілкування, невміння планувати і вибудовувати процес спілкування (В.П.Дубова).

Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми і постає як структурний феномен.

Однією із складових комунікативної компетентності є вміння усвідомлювати і долати комунікативні бар'єри. Бар'єри у комунікації можуть носити також психологічний характер, відображаючи індивідуальні психологічні особливості тих, хто спілкується, їхні сформовані відношення: від дружби до ворожості повідношенню один до одного.

Комунікативна компетентність є важливою складовою у роботі вихователя тому, що він має встановлювати контакти з колективом, батьками і в першу чергу з вихованцями. Отже вихователь має володіти певними нормами спілкування, культурою мовлення. Адже дошкільне дитинство є унікальним періодом розвитку особистості, коли дитина пізнає світ, отримує основні знання та вміння.

Комунікативна компетентність – це сукупність знань, умінь та навичок, які проявляються в комунікативних діях і забезпечують ефективність процесу спілкування, це є здатність ефективно взаємодіяти з оточуючими завдяки розумінню себе і інших при постійній зміні психічних станів, стосунків між особистостями і умов соціального середовища.

Тому майбутній вихователь має долати комунікативні бар'єри, переконливо викладати свої думки, вести діалог із співрозмовниками, на основі комунікативних умінь і навичок встановлювати комунікативну компетентність як здатність користуватися мовою залежно від ситуації.

У другому розділі ми проводили емпіричне дослідження та аналіз результатів.

При дослідженні міжособистісних відносин за методикою Т.Лірі у студентів денної форми навчання було виявлено, що по першій шкалі (авторитарній) низький рівень у – 35%. Середній рівень 50% – люди які люблять давати поради, вимагають до себе поваги. Високий рівень лише у 15%, люди які є потенційними лідерами, але не всі їх сприймають.

Шкала II (егоїстичний) показує, що середній рівень – 100%.

По III і IV шкалам переважає середній рівень – 80%. Студенти вимогливі, відверті, конфліктні, здатні до звинувачення інших.

У студентів заочної форми навчання так як і у студентів денної по II шкалі переважають егоїстичні риси, з трохи меншим процентом – 83%, та по I шкалі 58% – авторитетні лідери, люблять давати поради, вимагають до себе поваги. По III і IV шкалам взагалі відсутні високі показники та 67% учнів по III шкалі і 50% студентів по IV шкалі мають низький рівень.

Аналізуючи результати методики Собчика видно, що студенти денної форми навчання завищений показник мають по I октану (10,2), а занижений по III (6). Це свідчить про те, що у міжособистісних відносинах студентів проявляються риси деспотизму, прагнення командувати іншими, прямотинійність і прагнення добитися своєї цілі.

Студенти заочної форми навчання мають завищені показники по I октану (9,75), а занижені по IV октану (5,9). Тут як і в студентів заочної форми навчання студентів проявляються риси деспотизму, у відношеннях з'являється недовіра, підозрілість, негативне ставлення до оточуючих.

Аналізуючи результати по методиці «Рівня суб'єктивного контролю» як у студентів заочної форми навчання так і денної було виявлено внутрішній локус контролю, тобто інтернальний тип.

При емпіричному дослідженні у студентів як денної так і заочної форми навчання в загальному було виявлено незадовільні результати, які в подальшому можуть негативно вплинути на їх професійну діяльність.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>